

YHDENVERTAISUUS
VALTUUTETTU

DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN
NON-DISCRIMINATION OMBUDSMAN
OVTTAVEARDÁSAŠVUOĐAÁITTARDEADDJI

Lausunto

1 (4)

1.12.2023

VTDno-2023-1535

kirjaamo.sm@gov.fi

Viite: Lausuntopyyntö VN/2135/2023

Yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunto yksityisen turvallisuusalan koulutusta, ohjausta ja valvontaa selvittävän työryhmän raportista

Yhdenvertaisuusvaltuutettu kiittää mahdollisuudesta antaa sisäministeriölle lausunto otsikossa mainitussa asiassa.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävänä on puuttua syrjintään ja edistää yhdenvertaisuutta, toimia kansallisena ihmiskaupparaportoijana, valvoa maasta poistamisen täytäntöönpanoa, seurata ja edistää ulkomaalaisten oikeuksien toteutumista sekä toimia naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijana.

Lausunnossaan yhdenvertaisuusvaltuutettu nostaa esiin valikoituja huomioita työryhmän raporttiin liittyen.

Yleisiä huomioita raportista

Yhdenvertaisuusvaltuutettu osallistui raportin laatineen työryhmän työskentelyyn pysyvänä asiantuntijana. Raportti on yleisesti ottaen hyvä ja pitää sisällään suosituksia ja ehdotuksia, jotka toimeenpantaessa parantavat yksityisen turvallisuusalan koulutusta, ohjausta ja valvontaa.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää tärkeänä, että suositusten toimeenpanoon ryhdytään viivyttämättä. Toimeenpanoa on myös seurattava ja arvioitava muutosten vaikuttavuutta sekä tarvittaessa muokattava valittuja toimintamalleja. Työryhmän suositusten toimeenpanoon ja seurantaan on varattava tarvittavat resurssit. Yhdenvertaisuusvaltuutettu esittää, että työryhmän raporttiin lisättäisiin kirjaus suositusten toimeenpanon seurannasta ja niiden määräaika-arvioinnista.

Yleisenä huomiona yhdenvertaisuusvaltuutettu korostaa, että yksityinen vartiointiala hoitaa julkista hallintotehtävää ja turvallisuusalan työntekijöiden käyttäessä toimivaltuuksiaan kyseessä on tosiasiallinen julkisen vallan käyttö. Yksityisen turvallisuusalan yritykset ovat näin ollen yhdenvertaisuuslain 5 §:n nojalla velvollisia arvioimaan, miten yrityksen toiminta vaikuttaa eri väestöryhmiin ja miten yhdenvertaisuus toteutuu sen toiminnassa. Lisäksi alan yritysten on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuuslain mukaan edistämistoimenpiteiden on oltava toimijan toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia.

Huomioita raportin suosituksista

Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää tärkeänä, että yksityisen turvallisuusalan koulutukseen lisätään konkreettisella tavalla opetusta yhdenvertaisuudesta ja syrjinnän sekä etnisen profiloinnin kiellosta. Työryhmän suositus, että alan koulutuksen asetustasoihin vaatimukseen sisällytetään yhdenvertaista kohtelua ja etnisen profiloinnin kieltoa koskevia koulutusvaatimuksia, kehittäisi alaa merkittäväällä tavalla. Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää tärkeänä myös sitä, että koulutuksessa varmistetaan, että yksityisen turvallisuusalan vartijat ja järjestyksenvalvojat täysimääräisesti sisäistävät sen, että kyseessä on julkinen hallintotehtävä perusoikeusherkällä toimialalla, koska siinä on mahdollisuus puuttua ihmisten perusoikeuksiin.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu on pitkään viestinyt yksityisen turvallisuusalan yrityksille niiden velvollisuudesta laatia yhdenvertaisuussuunnitelma. Viesti ei ole tähän mennessä täysimääräisesti tavoittanut alan yrityksiä. Tästä syystä työryhmän suositus, että alan yritysten valmiuksia yhdenvertaisuussuunnitteluun vahvistetaan ja niiden valvontaa tehostetaan, on tervetullut ehdotus toimeenpantavaksi.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää työryhmän suosituksia liittyen yksityiseen turvallisuusalaan kohdistuvan viranomaisvalvonnan yhdenmukaistamisesta ja kehittämisestä tärkeinä. Viranomaisvalvontaa on tehostettava erityisesti sellaisiin tehtäviin liittyen, joissa todennäköisyys puuttua ihmisten

perusoikeuksiin on suurinta. Yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa tarkoitettujen hallinnollisten seuraamusten tulisi maan eri alueilla olla keskenään vertailukelpoisissa tapauksissa mahdollisimman yhdenmukaisia. Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää tärkeänä, että tämä asiantila varmistetaan toteutettavien toimenpiteiden seurannalla. Lisäksi yksityisen vartiointialan viranomaisvalvonnan yhdenmukaistamisessa ja kehittämisessä on huomioitava muun muassa eduskunnan oikeusasiamiehen ajankohtaiset tarkastushavainnot ja jatkotoimenpiteet liittyen poliisihallituksen yksityisen turvallisuusalan valvontayksikön toimintaan.¹

Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää työryhmän ehdotusta omavalvontasuunnitelman laatimisvelvollisuuden sisällyttämisestä lakiin erittäin kannatettavana. Esimerkiksi lait yksityisestä sosiaalihuollosta ja yksityisistä terveysturvallisuudesta sisältävät tarkat velvoitteet omavalvontaan, joten vastaavanlaiset velvoitteet voi sisällyttää myös lakiin yksityisistä turvallisuuspalveluista. Omavalvontasuunnitelmassa yksityisen turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan olisi kuvattava, miten toiminnassa käytännössä huolehditaan yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain säännösten noudattamisesta ja miten sitä seurataan. Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää tärkeänä, että poliisihallitus valtuutetaan laatimaan ja antamaan tarkempia määräyksiä omavalvontasuunnitelmasta ja sen sisällöstä.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää tärkeänä, että yksityisellä turvallisuusalalla toimeenpantavien muutosten seurannan yhteydessä arvioidaan myös kattavasti, ovatko mahdolliset seuraamukset yksityisestä turvallisuusalasta annetun lain rikkomisesta riittäviä. Työryhmän raportissa tähän teemaan ei ole kiinnitetty huomiota, mutta valtuutettu pitää tärkeänä, että yksityisestä turvallisuusalasta annetun lain mahdollistamien hallinnollisten seuraamusten tehokkuutta arvioidaan lähitulevaisuudessa. Arvioinnin tulisi ulottua yhtä lailla turvallisuusalan työnjohdollisiin toimenpiteisiin kuin viranomaisvalvontaan liittyviin seuraamuksiin. Yksityisten turvallisuusalan yritysten tulisi myös varmistaa, että työntekijöillä on käytettävänä luottamuksellinen sisäinen ilmoituskanava ("whistleblower-kanava") työyhteisössä esiintyvien epäkohtien ilmoittamista varten.

¹ Tarkastuskertomus EOAK/2235/2023 (12.9.2023): [Tarkastus: Poliisihallituksen yksityisen turvallisuusalan valvontayksikkö 26.4.2023 \(oikeusasiamies.fi\)](#)

Yhdenvertaisuusvaltuutettu

Kristina Stenman

Erityisasiantuntija

Mikko Joronen

Liitteet -

Jakelu -

Tiedoksi -